

मं = ४९४
तु ३६
६९६

शि. प्र. मंडळी, पुणे ९.
मीमांसा विद्यालय
ꣳ ग्रंथालय ꣳ
ग्रंथ नाव दृशपूर्णमास होत्र
प्रयोगः (विहित)
लेखक _____

621

15

Handwritten text in a cursive script, possibly a signature or a name, located at the top of the page.

A large, decorative calligraphic element consisting of a central horizontal band with ornate, symmetrical flourishes extending upwards and downwards. The band contains several lines of text in a stylized, possibly medieval or early modern script.

363

ह.पू.

3

श्रीगणेशायनमः॥ अथदर्शपूर्णमासहोत्रप्रयोगः॥ विहारा
द्वहिःशुध्यर्थंप्राञ्जुरेवोदञ्जुरेवाहिराचम्यहोतरेहीत्यामंत्रितः
प्रागुदगाहवनीयादवस्त्रायप्राञ्जुरेवायज्ञोपवीत्याचम्यदक्षि
णावृद्धिहारंप्रपद्यतेपूर्वेणोत्करमपरणप्रणीताइधमपरणाप्रणी
तेचात्वालंवात्वालवत्वेततीर्थमित्याचक्षते॥ प्रपद्याभिस्ततरेणपा
देनवेदिश्रोण्यांतरपादंभ्रिसमांनिधायप्रपदेनबहिराक्रम्यसंहि
तौपाणीधारयन्नाकाशचत्यंगुलीरुह्यसंमितावंकसंमितौवाद्या
वापृथिव्योःसंधिमीक्षमाणएतद्भ्रुतुरुखानमासनंवासर्वत्रैवंभूतो
वचनादन्यत्वेषितोजपति॥ नमःप्रवक्त्रेनमउपइष्टेनमोनुरग्यात्रिक

होत्र

3

इरमनुवक्ष्यतिस इरमनुवक्ष्यतिषण्मोवश्रं हसस्पांतुघोश्चपृथि
वीचाहश्चरात्रिश्चापश्चोषधयश्चवाक्समस्ठितयज्ञः साधुचंदां
सिप्रपद्येहमेवमां॥अमुकशर्माणंस्वंनामगृहीत्वा॥भूतेभविष्य
तिजातेजनिष्यमाणआभजाभ्यपाव्यंवाचोअशांतिंवह॥इत्यंगु
ल्यग्राप्यवकृष्य॥जातवेदोरप्रयापश्चन्मयीतिप्रतिसंदध्यात्॥
वर्ममेधावापृथिवीवर्माग्निवर्मसूयेविर्ममेसंतुतिरश्विकाः॥
तद्ववाचः प्रथमंमसीययेनासुरांअभिदेवाअसामा॥ऊर्जाइउ
न्यज्ञियासःपंचजनाममहोत्रंजुषध्वं।इतिजपित्वा३भिहिं
त्याहिं३भूर्भुवःस्वरोप्रवोवाजाअभिद्यवोहविष्मंतोद्यताच्यादे
वान्निगातिसुमनयो३प्रवोवाजा० ताच्या।देवान्निगातिसुमन

द-पू

२

योऽप्रवोवाजाअ० घृतान्यादेवान्निगात्रिसुम्नयोऽमग्नआया
हिवीतयेगृणानोहृद्यदातये ॥ निहोनासत्सिबर्हिषोऽन्तंत्वार
मिद्गिरंगिरो घृतेनवर्धयामसि ॥ बृहल्लोचायविष्ट्याऽसूनः पृ
थुश्रवाथ्यमल्लादेवविवासासि ॥ बृहदग्नेसुवीर्योऽमीकेन्योनम
स्यस्तिरस्तमोसिदर्शतः ॥ समाग्निरिध्यतेवृषोऽवृषोअग्निः स
मिध्यतेश्वोनदेववारुनः ॥ तंहविष्मंतईकतोऽवृषणत्वाक्यंवृष
न्वृषणः समिधीमहि ॥ अग्नेदीघतंवृहोऽमग्निं दूतंवृणीमहेहो
तारंदिश्ववेदसं ॥ अस्ययज्ञस्यसुकृतोऽसमिध्यमानोअध्वरेग्निः
पाथकईज्यः ॥ शोचिकेशस्तमीमहोऽसमिद्धोअग्नाकृतदेवा
न्यासिस्वध्वर ॥ तंहिहृद्यवाकसोऽमाजुहोताग्निंप्रयत्यध्वरे ॥ वृ

२

नि

णीध्वं हव्यवाहनो ३ माजुहोता उवस्य ० धरो ॥ वृणीध्वं हव्यवाह
नो ३ माजुहो ० धरो वृणीध्वं हव्यवाहनो ३ मग्ने महां ३ असिवा
रुणा भारत ॥ इति निगदेवसाय यजमानस्यार्थे यान्प्रवृणा
ते । देवे सोमं द्विऋषिष्टुतो विप्रानुमदितः कविशस्तो ब्रह्मसं
सितो घृताहवनः प्रणीर्यज्ञानां रथीरध्वराणां भूतूर्ते हो
तातूर्णि हव्यवाह । इत्यवसाय । अस्यात्रं जुहू देवानां च मसो
देवपानोरां इवग्नेनेमिर्देवांस्त्वं परिभूरस्यावह देवान्यजमा
नाय । अग्निमग्नावह । सोममा ३ वह ॥ अग्निमा ३ वह । उपा
उविष्मुं उच्चैः आ ३ वह । अग्नीषोममा ३ ॥ इं इं वै मधमा ३ वह ।

द. पू.

३

देवाँ आज्यपाँ आ३ वह । अग्निं होत्राया वहस्वमहिमानमा३
वह । आवहजानवेदः सयजायज । दशैविधमोरनंतरं इंद्राग्नी
आ३ वह । देवाँ आज्यपामित्यादि । यथाखितमूर्ध्वजानुरूपवि
शयोहवेदस्युह्यहणानिभूमो प्रादेशं कुर्यात् ॥ अदिनिर्भिता
स्यांतरिक्षान्माछेत्सीरिदमहमग्निना देवेन देवतया त्रिवृ
तास्तोमेन रथंतरेण साम्ना गायत्रेण छंदसाग्निहोमेन य
ज्ञेन वषट्कारेण वज्रेण मोस्माद्दृष्टियन्वयं द्विभ्रस्तहन्मि ।
आश्रावयिष्यंतमध्वर्युमनुमंत्रयते ॥ आश्रावययज्ञदेवेशाश्राव
यमामनुष्येषु कीर्त्येयवारे ब्रह्मवर्चसायेति प्रवृणानं । देवसक्ति

रेतं त्वावृणोते ग्निं होत्राय सहपित्रो वैश्वानरेण घ्रावा पृथिवीमां
 पातामग्निर्होता ह्यमानुषः । मानुष इत्यध्वर्योः श्रुत्वा ॥ उदायु
 षा सुवायुषो दोषधीनां रसेनोत्पज्जन्यस्य धामभिरुद्गमम
 ता अनु । उत्तिष्ठेत् । षष्टिश्चाध्वर्यो न वति श्वपाशा अग्निं होतार
 मंतरा विष्टताः ॥ सिनंति पाकमतिधीर एतीत्युक्थाय जपेत् ॥ क
 तस्य पंथान्वेमि होता ॥ अभिक्रम्यांश्च ध्वर्यु मन्वारभेत् पार्श्व
 ह्येन पाणिनाग्नीध्रमकदेशेन सव्येन वा । इन्द्रमन्वारभेत् होतव
 र्ये पुरोहितं ॥ येनायत्नुत्तमं सर्वदेवा अंगिरसो दिवं ॥ संमार्गं त
 षोस्त्रि राभ्यात्मं सुखं समं जीत । संमार्गोसि संमां यजया पशु
 भिमृष्टि । सकृन्मंत्रेण द्विस्तु ध्मीस्ये होतकं । दक्षिणाहोत्रात्प
 दनस्यान्तरेण गत्वा सव्यांसेना वृक्ष होतवदनस्य पश्चात्प्राञ्जु

भामहे

द. पू.

४

स्वोभत्वा होतुषदनमभिमंत्रयते ॥ अहे देधिषमो ^दस्तिष्ठान्य
स्यसदनेसीदयोस्मत्पाकतरः । अंगुष्ठोपकनिष्ठिकाभ्यां होतुष
दनात्तृणाप्रत्यग्दक्षिणाग्निरसस्मिन्निरस्तः परावस्तः ॥ अपउप
स्पृश्य ॥ इदमहमवावसोः सदनेसीदामीत्युपविशेदक्षिणात्तरे
णोपस्तेन । देवबर्हिः स्वासस्त्वाध्यासेदय ॥ अभिहिषहोतः प्र
तरांबर्हिष इव ॥ जानुशिरसाबर्हिरुपस्पृश्यात ऊर्ध्वं जपेत् । भूप
तयेन मोभुवनपतयेन मोभूतानां पतयेन मोभूतयेन मः प्राणं
प्रपद्येपानं प्रपद्येवानं प्रपद्येवानं प्रपद्येचक्षुः प्रपद्ये श्रोत्रं प्रप
द्ये मनः प्रपद्ये आत्मानं प्रपद्ये गायत्रीं प्रपद्ये त्रिष्टुभं प्रपद्ये जग
तीं प्रपद्ये नुष्टुभं प्रपद्ये हंसांसि प्रपद्ये ॥ सूर्यो नो दिवस्यातुवातो
अंतरिक्षात् । अग्नि नः पार्थिवेभ्यः । नमो मह्यो नमो अर्भके

४

भ्योनमोयुवभ्योनमआशिनेभ्यः॥ यजामहेवान्यदिशक्नुवा
ममाज्यायसःशंसमाहृष्टिदेवाः॥ विश्वेदेवाःशास्तनमा
यथेहोतावृत्तोमनवेयंनिषद्य॥ प्रमेब्रूतभागधेयंयथाको
येनपथाहव्यमावोवहानि॥ भराधिहोतानिषदायजीयान
भिप्रयांसिस्तुधितानिहिरव्यत्॥ यजामहेयज्ञियान्हंतेदेवा
ईकामहाईऊंअज्येन॥ तद्यवाचःप्रथमंमसीययेनास्त
रांअभिदेवाअसाम॥ ऊर्जादुतयज्ञियासःपंचजनाममहे
क्रंजुषध्वं॥ प्रदीप्तदध्मेस्तुचामादाययेन्निगदेन। अग्निहोता
वेत्स्वग्नेहोत्रंवेत्तु प्रावित्रंसाधुतेयजमानह्यदेवतायोअग्निं।
होतारमाहृथाइतिजपेत्। घृतवतीमध्यर्याःस्तुचमास्यस्वदे

ह. पू.

५

वैशुवं विश्ववारे ईळामहे देवां ईळेन्यान्नमस्यामनस्यान्यजामयज्ञियान् ॥
ये ३ यजामहे समिधः समिधो अग्न आज्यस्य व्यंत् ३ वौ ३ षट् ॥ वागो जः सह
ओजो मयि प्राणापानौ ॥ वषट्कारमुक्त्वा क्तानुमंत्रयते ॥ ये ३ यजामहे त
नूनपादग्न आज्यस्य वेत् ३ वौ ३ षट् ॥ वागो ० ॥ वसिष्ठश्च न कात्रिवध्यश्च
राजन्यानामप्यं द्वितीयः ॥ ये यजामहे नराशंसो अग्न आज्यस्य वेत् ३ वौ ३
षट् ॥ वागो ० ये ३ यजामहे इळो अग्न आज्यस्य व्यंत् ३ वौ ३ षट् ॥ वागो ० ये ३
यजामहे बर्हि रग्न आज्यस्य वेत् ३ वौ ३ षट् ॥ वागो ० ॥ ये ३ यजामहे स्वाहा
ग्निं स्वाहासे मं स्वाहाग्निं स्वाहा उपांश्चु विष्णुं उच्चैः स्वाहाग्नीषोमौ
स्वाहे इ वै मधं स्वाहा देवा अज्यपाजुपाणा अग्न आज्यस्य व्यंत् ३ वौ ३ ष
ट् ॥ इति विष्टो रनंतरं ॥ स्वाहे इग्नी स्वाहा देवा अज्यपा इत्यादि ॥ वात्र
ध्वावाज्यभागो ॥ अग्निर्वाणिजंघन इविणस्फर्चिपन्यया ॥ समिधुः

५

शुक्रआहुतोऽ॥ येऽयजामहे ग्निं जुषाणो अग्निराज्यस्य वेत् ३ वी ३
षट् ॥ वागो ० ॥ त्वं सोमासि सत्यतिरत्त्वं राजोत दृत्रहा ॥ त्वं भद्रो असि
ऋतोऽ॥ येऽयजामहे सोमं जुषाणः सोमराज्यस्य हविषो वेत् ३ वी ३
षट् ॥ वागो ० ॥ इति षोडशमास्यां ॥ द्शेर्त्तु । वृधन्वन्ता वाज्यभागो ॥ अग्निः
प्रत्नेन मन्मना शुंभानः स्तन्वं स्वां ॥ कविर्विप्रेण वाह धोऽ॥ येऽयजामहे ग्निं
जु० वेत् ३ वी ३ षट् ॥ वागो ० ॥ सोमगीर्भिष्ट्वा वयं वर्धयामो वचो विदः ॥ स्रुम
कीफोन आविशोऽ॥ येऽयजामहे सोमं जुषा० वेत् ३ वी ३ षट् ॥ वागो ० ॥
अथ प्रधानस्य ॥ वेथा हिं वधो अध्वनः पथश्च देवांजसा ॥ अग्नेयज्ञेषु
ऋऋतेऽ॥ उच्चैः ओं ३ ॥ येऽयजामहे उपांशु अग्निं पथि कृतं आ देवाना
मपि पंशामगन्मयच्छुक्रवामत इनु प्रवाकुं ॥ अग्निर्विद्वांस्सयजात्से उ हो

द. पू.

६

तासोअध्वरांतसकृत्कल्पयातीउच्चैःवो३षट्॥अग्निर्मूर्धादि
वःककुत्पतिःपृथिव्याअयं॥अपांरेतांसिजिन्वतो३॥ये३यजाम
हेग्निंभुवोयज्ञस्यरजसश्चनेतायत्रानियुद्भिःसर्वसेशिवाभिः॥
दिविर्मूर्धानंदधिपेरवर्षीजिह्वाग्नेचरुषेहव्यवाहांवो३षट्॥वागो
विष्मुरसांशु॥इदंविष्मुर्विचक्रमेत्रेथानिदधेपदं॥समूहमस्यपां
सुरे॥उच्चैःवो३षट्॥येयजामहेविष्मुत्रिदेवःपृथिवीमेवएतांवि
चक्रमेशतर्चसंमहित्वा॥प्रविष्मुरस्ततवसस्तवीयांत्वेषंशस्यसु
विरस्यनामाउच्चैःवो३षट्॥वागो॥७रग्नीषोमासवेहसासहू
तीवनतंगिरः॥संदेवत्राबभूवथो३॥ये३यजामहेग्नीषोमोयुवमेता
निदिविरोचनात्यग्निश्चसामसकृत्अधत्तं॥युवंसिधुंरभिशास्त

६

रवद्याह्मनीषोमाईवमुच्यते गभीता ३ न्वो ३ षट् ॥ वागो ० ॥ विन इ इ म
धो जहिनी चाय छ पृतन्यतः ॥ यो अस्मा उं अ भिदा सत्य धरं ग म या
तमो ३ ॥ ये ३ य जाम ह इ इ वै म धं म गो न भी मः कुच रो गिरि छाः प
रावत आजगंथा पररयाः ॥ स कं सं शाय पविभिं इति गं वि श चूं ता
ब्धि वि म धो नु द स्वा ३ वो ३ षट् ॥ वागो ० ॥ ह र्शे वि द्ये मार नं तरं ॥ इं इग्नी
अवसागत मस्मभ्यं चर्षणी सहा ॥ मानो इः शं स इ इ ग तो ३ ॥ ये ३ य
जाम ह इं इग्नी गी र्भि र्भि र्भि प्रः प्र म ति मि छ मान इं इ र यिं यं शं संपू
र्व भाजं ॥ इं इग्नी वृ त्र ह णा स व ज्ञा प्र नो न व्ये भि स्ति रतं द द मे वो ३
षट् ॥ वागो ० ॥ अथ सन्त यतः ॥ एं इ सान सिं र यिं स जि ख्वा नं स हा
स हं ॥ वर्षि ष्ट मृत ये भरो ३ ॥ ये ३ य जाम ह इं इं प्र स सा हि षे पु रू इ त
श चूं ज्ये ष्ट स्त सु ष्म इ ह रा ति रस्त ॥ इं इ भ र ह क्षि णे भा व स्त नि प तिः

ह-पूः

७

सिंधूनामिवरेवतीनांबो ३ षट् ॥ वागो ॥ महेंद्रस्य ॥ मंहा ३ं ३ं शे
यभोजसापर्जन्यो वृष्टिमा ३ं इव ॥ स्तोमिर्वत्सस्यवा वृधो ३ ॥ ये ३
यजामहे ३ं भुवस्त्वमिं ३ ब्रह्मणामहान्भुवो विश्वेषु सवनेषु याति
यः ॥ भुवो नृः ३ यो लो विश्वे स्मिन्भरे ज्येष्ठश्च मंत्रो विश्व चर्षणा ३
वो ३ षट् ॥ वागो ॥ अथ सिष्टकृता हि ॥ पिप्रीहि देवा ३ं उग्रतो य विष्ट
विद्वां कृत्तं कृतुपते यजेह ॥ ये देव्या कृत्विजस्तभिरग्ने त्वं होतृणाम
स्यायजिष्ठो ३ ॥ ये ३ यजामहे गिनं सिष्टकृतमया कृत्विज रग्नेः प्रिया
धामान्यया ३ सोमस्य प्रिया धामान्यया कृत्विज रग्नेः प्रिया धामान्यया ३
उपांशु विष्टोः ३ उच्चैः प्रिया धामान्यया कृत्विजो मयोः प्रिया धामान्य
या ३ इस्म देवधस्य प्रिया धामान्यया ३ देवानामाज्यपाजां प्रिया

७

धामानि ॥ यक्षहर्णेनर्होतुः प्रियाधामानियक्षस्त्वं महिमानमा
यजतामेज्याऽपः कृणोतुसोअध्वरजातवेदाजुषतां हविरग्नेयद
यविशोअध्वरस्य होतः पावकशोचेवेष्टुं हियज्वा ॥ ऋतायजासि
महिनावियद्गृह्व्यावहयविष्टयातेअर्घ्याऽकोऽषट् ॥ वागो ॥
हरेर्षिविधमोरनंतरं ॥ न्ययाकिंश्रग्न्योः प्रियाधामान्ययाद्देवाना
माज्यपानांप्रियाधामानियक्षः इत्यादि ॥ प्रदेशिन्याः पर्वणि
उत्तमेअंजयित्त्वोष्योरभ्यात्मनिमादि ॥ वाचस्पतिनातेकृतस्य
चप्राणायप्राश्नामि ॥ मनसस्पतिनातेकृतस्यार्जपानायप्राश्ना
मि ॥ उत्तरमुत्तरेअधरमधरेस्पृष्टेदकं ॥ अंजलिनेकांप्रगृह्यसव्य
पाणोकृत्वापश्चादस्याउदगंगुलिपाणिमुपधायावांतरेकामवरा
पयीतांतरेणांगुष्ठमंगुलीश्चरवयं द्वितीयमादहीतप्रत्यालब्धामं

द.पू

५

गुणेनाभिसंगृह्य प्रत्याहत्यांगुलीरमुष्टिं कृत्वा दक्षिणतड्ढां
परिगृह्यास्यसंभितामुपकृत्यते प्राणसंभितांवा ॥ इकोपकृतासह
दिवाचरुतादित्येनोपास्मांडकाकृत्यतासहदियाचरुतादित्येने
कोपकृतौसहांतरिक्षेणवामदेव्येनवायुनोपास्मांडकाकृत्यता
सहांतरिक्षेणवामदेव्येनवायुनेकोपकृतासहपृथिव्यारथंतरेणा
ग्निनोपास्मांडकाकृत्यतासहपृथिव्यारथंतरेणाग्निना ॥ उपकृ
तागावः महाशिरउपमांगावः महाशिराकृत्यतामुपकृताधेनुः स
हकृषभोपमांधेनुः सहकृषभाकृत्यतामुपकृतागोघृतपद्युपमां
गोघृतपदीकृत्यतामुपकृतादिव्याः सप्तहातारउपमांदिव्याः सप्त
हातारो कृत्यतामुपकृतः सरवाभक्षउपमांसरवाभक्षो कृत्यतामुपकृ

५

तेकावृष्टिरुपमामिकावृष्टिर्कृत्यां ॥ इत्युपांश्वथोच्चैः ॥ इकोपरू
 तोपरूतेकोपास्मांडकाकृत्यामिकोपरूता ॥ मानवीचतपदीमे
 त्रावरुणीब्रह्मदेवकृतमुपरूतेदेव्याअध्वर्यवउपरूताउपरूता
 मनुष्याः ॥ यइमंयज्ञमवान्येचयज्ञपतिंवर्धनुपरूतेधावापृथि
 वीपूर्वजेक्रतावरीदेवीदेवपुत्रे ॥ उपरूतोयंयज्ञमानउत्तरस्यांदेवय
 ज्यायांमुपरूतोभूयसिहविक्रणइदमेदेवाहविर्जुषंतामित्ति
 स्मिन्नुपरूतः ॥ इत्युपरूतायावांतरेकां प्राश्नीयात् ॥ इकेभायंनु
 षस्वनः पिन्वगाजिन्वावतोरायस्योषस्पेशिषे ॥ तस्यनोरास्वस्तस्य
 नोरास्तस्यास्तेभागमसीमहि ॥ सर्वत्मानः सर्वतनवः सर्ववीराः
 सर्वपुरुषाः ॥ सर्वपुरुषा इतिवा ॥ अवांतरेकां प्राश्याचमियात् ॥ मा
 र्जयित्वा नुयाजे श्वरेति ॥ परिस्तरणोरजालिमंतर्धियापआसिचय

६.५.

तेतन्मार्जनं ॥ अन्वाहार्यं स्वभागं प्रतिगृह्णाति । कइदं कस्मा अदात्का
मः कामायादात्का मोदाता कामः प्रतिगृहीता कामं समुद्रमाविशका
मेनत्वा प्रतिगृह्णाति कामे तत्ते वृष्टिरसिद्यौ स्वाददा तुष्टि वी प्रति
गृह्णातु । अथानुयाज्याः । देवं बर्हिर्वसवने वसुधेयस्य वेतू ३ वौ ३
षट् । वागो ० । देवो नराशंसो वसवने वसुधेयस्य वेतू ३ वौ ३ षट् । वा
गो ० । देवो ३ अग्निः स्विष्टकृत्सुद्रविणामंद्रः कविः सत्यमम्भौ न्मा
यजी होता होतुर्होतुरायजीयानग्नेयान् देवानया ऊर्ध्वो अपि प्रेर्ये
ते होत्रे अमत्सतः । तांससनुषीं होत्रान् देवं गमान् द्विविदेवेषु यज्ञ
भेरे ये मं स्विष्टकृत्सुग्ने होता भूर्वसवने वसुधेयस्य नमो वाक्केवी

९

ही३वो३ष३॥ वागो०॥ सुक्तवाकायसंप्रेषितः॥ इदंघावापृथि
 वीभद्रमभ्रहार्धसुक्तवाकमुत्तनभोवाइन्द्रध्यास्मसुक्तेनाच्यमगे
 त्सुक्तवागसि॥ उपश्रुतीदिवस्पृथिव्योरोमन्वतीतेसिन्वयेयज
 मानद्यावापृथिवीस्तां॥ शंग्रहीजीरहान्ः अत्रसुअत्रवेदेउरु
 गव्यूतीअभयंकृतौ॥ वृष्टिघावारीत्यापाशंभुवोमयोभुवाऊर्ज
 स्वतीपयस्वतीरूपचरणाचस्वधीचरणाचतयोरादिदीत्यवसा
 या॥ अग्निरिदंहुविरजुषतावीरुधतमहोज्यायोक्त॥ सोमइदं
 हुविर०॥ अग्निरिदंहु॥ उपांशुविष्णुः उच्चैः हुविर०॥ अग्नीषोमा
 विदंहुविरजुषतामवीरुधेतांमहोज्यायोक्तां॥ इंशोवैमधइदं
 कृत॥ देवाआज्यपाआज्यमजुषतावीरुधतमहोज्यायोक्त॥

यी०

ह.पू.

१०

आग्निहेत्रिणे इह विरजुषता वीरुधत० कृत॥ दर्शविद्मोरनंतरं॥
इंद्राग्नी इह विरजुषता मवीरुधेतां महोज्यायां क्रातां॥ देवा आ
ज्यपा इत्यादि॥ अस्यामथे इन्द्रायां देवं गमाया माशास्ते यय
जमानः॥ यजमानो न क्षत्रनाम्ना॥ आयुराशास्ते स प्रजास्व
माशास्ते रायस्योष माशास्ते सजातवनस्पस्यामाशास्ते उत्त
रां देवयज्यामाशास्ते भूयो हविष्करणमाशास्ते दिव्यं थामाशा
स्ते विभ्वं प्रियमाशास्ते यदनेन हविषाशास्ते तदस्यात्तदृध्यात्त
दरेमे देवारासंतां तदग्निदेवो देवेभ्यो वनतेर्वयमग्नेमनुषाः॥
इष्टं च विज्ञं चोभेघावाष्टि वी उरं हस स्यातामेह गतिवामिसे
दं नमो देवेभ्यः॥ शंयुवाकायसंश्रैषितः॥ तं योरावृणीमहे

१०
चं नो २

गातुं यज्ञाय गातुं यज्ञपतये देवी स्वस्ति रक्तनः स्वस्ति मानुषे
भ्यः ॥ ३ ॥ उर्ध्वं जिगातु भेषजं ॥ शन्नो अरक्तद्विपदेशं चतुष्पदे ॥ वेद
मरेभे प्रयत्नस्य ध्वर्यु रत्नं गृणीयात् ॥ वेदो सिक्वेदो विदेय ॥ उरा
युषा स्वायुषो दोषधीनां रसेनोत्पज्जन्यस्य धामभिरुदसुताम
मत्तां अनु ॥ एतेनोपोश्चायपश्वाद्वा हंपत्यस्योपविश्य पत्नी
संयाजे श्वरंति ॥ आप्यायस्व संभतुते विश्वतः सोमवृद्ध्यं ॥
भवावाजरस्य संगथो ३ ॥ ये ३ यजाभहे सोमं सतेपयांसि समु
यंतु वाजाः संवृद्ध्या न्यभिमातिषाहः ॥ आप्यायमानो भस
ताय सोमादिविश्रवांस्युत्तमानिधिर्धैर्षो ३ वो ३ षट् ॥ वागोजः ॥
इह त्वं शारमग्नियं विश्वरूपमुपहृये ॥ अस्माकमरक्तके वलो ३ ॥

६५:

११

ये३यजामहेत्वष्टारंतन्नस्करापमधपोषथित्तुदेवत्वष्टविरिगणस्य
स्व॥ यतोवीरः कर्मण्यः सुदक्षोयुक्तग्रावाजायते देवकामा३वो३
षट्॥ वागो॥ देवानांपत्नीरुशतीरवतुनः प्रावतुनसुजयेवाज
सातये॥ याः पार्थिवारोयाअपामपि व्रतेतानो देवीः सहवाः श
र्मयच्छतो३॥ ये३यजामहे देवानांपत्नीरुत्तगनाव्यंतु देवपत्नीरिंद्वा
ण्यग्नय्यश्विनीराट्॥ आरोहसीवरूपानीश्टणालुव्यंतु देवीर्य
र्त्तुर्जनीनां३वो३षट्॥ वागो॥ अथप्रजाकामाचेत्यागृह
पत्तैर्यजेत॥ राकामहंसहवांसहृतीकुवेश्टणालुनः सुभगा
बोधतुम्हना॥ सीव्यत्वपः सुच्याच्छिद्यमानयादृशतुवीरंश
तदायमुक्थो३॥ ये३यजामहे राकांयास्तराकरसमतयः सु

११

पेशसोयाभिर्ददासि दशुषेवसनि ॥ ताभिन्नो अधकमनाउ
पागहिसहस्रपोषकभगेरराणा ३वो ३ षट् ॥ वागो ० ॥ सिनीवा
लिष्टधुलकेया देवानामसि स्वसा ॥ जुषस्व हव्यमाहुतं प्रजां दे
विदिदिद्विनां ३ ॥ ये ३ यजामह सिनीवालीयासुवाहुः स्वंगु
रिः स्रष्टमावहु स्रवरी ॥ तस्ये विश्वे हविः सिनीवाल्ये जुहा
तना ३ वो ३ षट् ॥ वागो ० ॥ कुरुमहं सुष्टं विश्वनापसमस्मि
न्यज्ञे सुहवां जोहवीमि ॥ सानो ददातु श्रवणं पितृणां तस्ये ते
देवि हविषा हविधेमां ३ ॥ ये ३ यजामह कुरुं कुरुं देवानाममृ
तस्य पत्नी हव्याने अस्य हविषः शृणोतु ॥ संदाशुषे किरतुभू
रिवामं शयस्योषं यजमाने दधात् ३ वो ३ षट् ॥ वागो ० ॥ अनु

र. पू

१२

नोद्यानुमतिर्यज्ञं देवेषु मन्यतां ॥ अग्निश्च हव्यवाहनो भवतंदा
शुभे मयो ३ ॥ ये ३ यजामहे अनुमतिमान् विदनुमते त्वं मन्यासे
शं च नरकृधि ॥ कले दक्षाय नो हिनु प्रण आयुः वितारिषा ३
यो ३ षट् ॥ वागो ० ॥ अग्निर्होता गृहपतिः सराजो विश्वावेदज
निमाजो तवेदाः ॥ देवानामुतयो मर्त्यानां यजिष्ठः स प्रयजता
मृतावेदां ३ ॥ ये ३ यजामहे गिं गृहपतिं हव्यवाकग्नि रजरः पिता
नो विभुर्विभावास्तु दृशिको अस्मे ॥ स्रगार्हपत्याः समिधो दिदी
द्यस्मद्यक् संमिमीहि श्रवांसी ३ वो ३ षट् ॥ वागोजः सह ओजो
मयि प्राणापानो ॥ अंगुलि पवंजि नादि पूर्ववत् ॥ आड्ये पाणि
तले वहापयीते कामुपह्यसर्वा प्राप्नीयात् ॥ शंयुवाको भवेन्नवा ॥

१२

वेदंपत्न्येप्रहायवाचयेइतोत्ताध्वर्युर्वा ॥ वेदोसिवित्तिरसिविदेयक
मांसिकरणमसिक्रियासंसनिरसिसनितासिसनेयंघृतवंतंकु
त्कायिनंरायस्पोषंसहस्त्रिणंवेदोद्ददातुवाजिनं ॥ यंबहवउपजीव
तियोजनानामसदृशी ॥ तंविदेयप्रजांविदेयकामायत्ना ॥ वेद
शिरसांनाभिदेशमालभेतथप्रजाकामाचेत् ॥ अथास्यायोक्त्रंवि
च्यते ॥ प्रत्वामिन्नामिवरुणस्यपाशाद्येनत्वाबध्नात्सवितासुशेवः
॥ ऋतस्ययोनोःसकृतस्थलोकेरिष्टंत्वात्सहपत्यापृथामि ॥ तस्य
त्यगार्हपत्याद्विगुणंप्राक्पाशांनिधायोपरिष्टादस्योद्गशाष्ठीवे
दत्तणानिकरोतिपुरस्तात्पूर्णपात्रंसंक्षिष्टंवेदत्तणेरभिमृश्यवा
चयेत् ॥ पूर्णमसिपूर्णंमैभूयाः सपूर्णमसिसपूर्णंमैभूयाः स
सिसन्मैभूयाअशिरसिमांमैक्षिष्टाः ॥ इतिजपित्वा ॥ अथैभपूर्णं

ह. पू.

१३

पात्राद्यतिदिशामुदकमडुक्षन्नुडक्षंतीवाचयति ॥ प्राच्यांदिशिदे
वाक्रुत्विजोमार्जयतां ॥ दक्षिणस्यांदिशिमासाऽपितरोमार्जयं
तां ॥ प्रतीच्यांदिशिग्रहाः पशवोमार्जयतां ॥ उदीच्यांदिश्यापञ्च
षधयोवनस्पतयोमार्जयतां ॥ उर्ध्वायांदिशियज्ञः संवत्सरः प्रजा
पतिमार्जयतां ॥ मार्जयंतामितिवा ॥ अथास्याउत्तानमंजलिमध
स्ताद्योऽक्रस्यनिधायात्मनश्चसर्व्यंपूर्णपात्रंनिनयन्सचयेत् ॥ मा
हं प्रजांपरास्त्रिचंयानः सयावरीसुन ॥ समुद्रैवोनिनयानिस्वपा
थोअपीथ ॥ वेदत्तणान्यग्रेगृहीत्वाविधून्वत्सततंस्तणंस्वयेन
गार्हपत्यादाहवनीयमेति ॥ तंतुतन्वन्जसोभानुमन्विहिज्योति
ष्मतः पथोरक्षधियाकृतान् ॥ अनुत्त्वणं वयतजोगुवामपोमनु
र्भवयजन्तयादेव्यंजनं ॥ मंत्रांतेस्तणारंभः ॥ प्रत्यगुद्गाहवनी

१३

पादवस्तुयस्तुय्याः स्रवेणावसायसर्वप्रायश्चित्तानि जुहोति ॥
अयाश्वाग्ने ॥ अतो देवा ॥ इदं विष्णु ॥ भूः स्वाहा ॥ भुवः स्वाहा ॥
स्वः स्वाहा ॥ भूर्भुवः स्वः स्वाहा ॥ संस्तु जपेनोपतिष्ठते ॥ ॐ च मे
स्वरश्च मे यज्ञोपचतेनमश्च ॥ यत्ते न्यूनं तस्मै त उपयत्तेति रिक्तं
तस्मै तेनमः ॥ ॥ हर्षि पूर्णमासहोत्रप्रयोगसंपूर्णः ॥ ॥
शके ७६० आश्विन कृष्णाम्या बुधे भावाये पिनाम्ना मोरे
श्वरेणोदं पुस्तकं स्वार्थपरार्थमिदं पुस्तकं लिखितं ॥ ॥

